ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
NIILO JÄÄSKINEN
της 28ης Φεβρουαρίου 2013 [1]

Υπόθεση C-542/11Staatssecretaris van Financiën κατά

Codirex Expeditie BV

[αίτηση του Hoge Raad der Nederlanden (Κάτω Χώρες) για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως]

«Κοινοτικός τελωνειακός κώδικας — Κανονισμός (ΕΟΚ) 2913/92 — Άρθρο 50 — Εμπορεύματα σε προσωρινή εναπόθεση — Μη κοινοτικά εμπορεύματα — Τελωνειακό καθεστώς εξωτερικής κοινοτικής διαμετακομίσεως — Χρονικό σημείο αποκτήσεως τελωνειακού προορισμού — Άρθρα 63 και 67 — Αποδοχή της τελωνειακής διασαφήσεως — Άρθρο 73 — Παράδοση των εμπορευμάτων — Άρθρο 203 — Τελωνειακή οφειλή»

I – Εισαγωγή

1. Δύο δέματα βοείου κρέατος λιγότερα από τα προβλεφθέντα αποτελούν την αφετηρία της κρινομένης υποθέσεως. Στα πραγματικά περιστατικά της υποθέσεως της κύριας δίκης, μία παρτίδα κατεψυγμένου βοείου κρέατος μεταφέρθηκε σε εμπορευματοκιβώτιο με πλοίο από τη Βραζιλία στις Κάτω Χώρες. Κατά την αφαίρεση των σφραγίδων των τελωνειακών αρχών του λιμένα του Ρότερνταμ (Κάτω Χώρες) και πριν την παράδοση των εμπορευμάτων, ο παραλήπτης τους βρήκε μόνο 1 667 από τα 1 669 δέματα που αναφέρονταν στην τελωνειακή διασάφηση.

2. Η κρινόμενη αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 50 του κανονισμού (ΕΟΚ) 2913/92 του Συμβουλίου, της 12ης Οκτωβρίου 1992, περί θεσπίσεως κοινοτικού τελωνειακού κώδικα [2] (στο εξής: τελωνειακός κώδικας). Η εν λόγω αίτηση υποβλήθηκε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ του Staatssecretaris van Financiën (Υφυπουργού Οικονομικών, στο εξής: Staatssecretaris) και της Codirex Expeditie BV (στο εξής: Codirex), με αντικείμενο τη βεβαίωση τελωνειακού δασμού και φόρου προστιθέμενης αξίας (στο εξής: ΦΠΑ).

3. Το Hoge Raad der Nederlanden (ανώτατο δικαστήριο) (Κάτω Χώρες) ερωτά κατ' ουσίαν ποιο είναι το χρονικό σημείο από το οποίο μη κοινοτικά εμπορεύματα, τα οποία βρίσκονται σε κατάσταση προσωρινής εναποθέσεως και έχουν αποτελέσει αντικείμενο διασαφήσεως για την υπαγωγή τους στο τελωνειακό καθεστώς της εξωτερικής κοινοτικής διαμετακομίσεως, αποκτούν τελωνειακό προορισμό κατά την έννοια του άρθρου 50 του τελωνειακού κώδικα. Το αιτούν δικαστήριο θεωρεί συναφώς πιθανά δύο διαφορετικά χρονικά σημεία: είτε το χρονικό σημείο αποδοχής της διασαφήσεως (σύμφωνα με το άρθρο 63 του εν λόγω κώδικα) είτε το χρονικό σημείο παραδόσεως των εμπορευμάτων, μετά την αποδοχή της διασαφήσεως (σύμφωνα με το άρθρο 73 του ίδιου κώδικα).

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γαλλική.

2 — ΕΕ L 302, σ. 1. Κανονισμός όπως τροποποιήθηκε από τον κανονισμό (ΕΚ) 1791/2006 του Συμβουλίου της 20ής Νοεμβρίου 2006 (ΕΕ L 363, σ. 1).

4. Υπενθυμίζω ότι, στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση D. Wandel, το Δικαστήριο κλήθηκε να δώσει απάντηση σε ανάλογο ερώτημα στο πλαίσιο διαφοράς στην οποία τα μη κοινοτικά εμπορεύματα είχαν αποτελέσει αντικείμενο διασαφήσεως για τη θέση τους σε καθεστώς ελεύθερης κυκλοφορίας[3]. Στην υπόθεση εκείνη, το Δικαστήριο είχε κρίνει ότι το αποφασιστικό χρονικό σημείο ήταν εκείνο της παραδόσεως[4].

ΙΙ – Το νομικό πλαίσιο

5. Το άρθρο 4, παράγραφοι 15, 16 και 20, του τελωνειακού κώδικα ορίζει:

«Για τους σκοπούς του παρόντος κώδικα, νοούνται ως:

[…]

15) Τελωνειακός προορισμός εμπορεύματος:

α) η υπαγωγή του εμπορεύματος σε τελωνειακό καθεστώς,

[…]

16) Τελωνειακό καθεστώς:

α) η θέση σε ελεύθερη κυκλοφορία,

β) η διαμετακόμιση,

[…]

20) Παράδοση εμπορευμάτων: η διάθεση των εμπορευμάτων από τις τελωνειακές αρχές για τους σκοπούς που ορίζει το τελωνειακό καθεστώς στο οποίο υπάγονται».

6. Δυνάμει του άρθρου 37 του αυτού κώδικα, τα εμπορεύματα που εισέρχονται στο τελωνειακό έδαφος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας υπόκεινται σε τελωνειακή επιτήρηση από τη στιγμή της εισόδου τους. Μπορούν επίσης να υποβληθούν σε ελέγχους από τις τελωνειακές αρχές και παραμένουν υπό την επιτήρηση αυτή όσο διάστημα χρειάζεται για τον καθορισμό του τελωνειακού τους καθεστώτος.

7. Κατά το άρθρο 48 του τελωνειακού κώδικα, «[τ]α μη κοινοτικά εμπορεύματα που προσκομίζονται στο τελωνείο πρέπει να λαμβάνουν έναν από τους τελωνειακούς προορισμούς που γίνονται δεκτοί για τέτοια εμπορεύματα».

8. Το άρθρο 50 του κώδικα έχει ως εξής:

«Μέχρις ότου λάβουν τελωνειακό προορισμό, τα εμπορεύματα που προσκομίζονται στο τελωνείο θεωρούνται, αμέσως μετά την προσκόμισή τους, ότι βρίσκονται στην τελωνειακή κατάσταση της προσωρινής εναπόθεσης. Τα εμπορεύματα αυτά καλούνται στο εξής “εμπορεύματα σε προσωρινή εναπόθεση”.»

3 — C-66/99 (Συλλογή 2001, σ. I-873).

4 — Επιπλέον, υπενθυμίζω ότι οι πρόσφατες αποφάσεις της 6ης Σεπτεμβρίου 2012, C-262/10, Döhler Neuenkirchen, και C-28/11, Eurogate Distribution –που εκδόθηκαν επί υποθέσεων επί των οποίων ανέπτυξα τις προτάσεις μου στις 8 Μαρτίου 2012–, αφορούν το επόμενο στάδιο, όταν οι παρατυπίες που ανακύπτουν αφορούν εμπορεύματα που *έχουν ήδη αποκτήσει* τελωνειακό προορισμό. Στην περίπτωση αυτή, ο οφειλέτης είναι το πρόσωπο που υποχρεούται να εκτελέσει τις υποχρεώσεις που συνεπάγεται η χρησιμοποίηση του αντίστοιχου τελωνειακού καθεστώτος (του καθεστώτος τελειοποιήσεως προς επανεξαγωγή στην υπόθεση Döhler Neuenkirchen και του καθεστώτος τελωνειακής αποταμιεύσεως στην υπόθεση Eurogate Distribution).

9. Το άρθρο 59, παράγραφος 1, του τελωνειακού κώδικα ορίζει:

«1. Κάθε εμπόρευμα που προορίζεται να υπαχθεί σε τελωνειακό καθεστώς πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο διασάφησης για το τελωνειακό αυτό καθεστώς.»

10. Κατά το άρθρο 63 του εν λόγω κώδικα:

«Οι διασαφήσεις που πληρούν τους όρους του άρθρου 62 γίνονται αμέσως αποδεκτές από τις τελωνειακές αρχές, αν επιπλέον τα εμπορεύματα τα οποία αφορούν προσκομίζονται στο τελωνείο.»

11. Το άρθρο 67 του ίδιου κώδικα προβλέπει τα εξής:

«Εκτός αντιθέτων ειδικών ρυθμίσεων, η ημερομηνία που πρέπει να ληφθεί υπόψη για την εφαρμογή όλων των διατάξεων που διέπουν το τελωνειακό καθεστώς για το οποίο γίνεται η διασάφηση των εμπορευμάτων είναι η ημερομηνία αποδοχής της διασάφησης από τις τελωνειακές αρχές.»

12. Κατά το άρθρο 73, παράγραφος 1, του τελωνειακού κώδικα:

«Με την επιφύλαξη του άρθρου 74, όταν πληρούνται οι όροι υπαγωγής στο σχετικό καθεστώς και εφόσον τα εμπορεύματα δεν αποτελούν αντικείμενο μέτρων απαγόρευσης ή περιορισμού, οι τελωνειακές αρχές χορηγούν άδεια παραλαβής των εμπορευμάτων μόλις εξακριβωθούν ή γίνουν αποδεκτά χωρίς επαλήθευση τα στοιχεία της διασάφησης. Το ίδιο ισχύει αν η επαλήθευση δεν μπορεί να περατωθεί μέσα σε εύλογες προθεσμίες και αν η προσκόμιση των εμπορευμάτων για την επαλήθευση αυτή δεν είναι πλέον απαραίτητη».

13. Κατά το άρθρο 74 του εν λόγω κώδικα:

«1. Όταν η αποδοχή της τελωνειακής διασάφησης συνεπάγεται τη γένεση τελωνειακής οφειλής, η άδεια παραλαβής των εμπορευμάτων που αποτελούν αντικείμενο της διασάφησης χορηγείται μόνον αν έχει καταβληθεί το ποσό της τελωνειακής οφειλής ή έχει συσταθεί εγγύηση γι' αυτό. Ωστόσο, με την επιφύλαξη της παραγράφου 2, η διάταξη αυτή δεν ισχύει για το καθεστώς της προσωρινής εισαγωγής με μερική απαλλαγή από τους εισαγωγικούς δασμούς.

2. Όταν, κατ' εφαρμογή των διατάξεων που αφορούν το τελωνειακό καθεστώς για το οποίο έχουν διασαφηστεί τα εμπορεύματα, οι τελωνειακές αρχές απαιτούν τη σύσταση εγγύησης, η άδεια παραλαβής των εν λόγω εμπορευμάτων για το σχετικό τελωνειακό καθεστώς χορηγείται μόνο μετά τη σύσταση της εγγύησης.»

14. Το άρθρο 203 του τελωνειακού κώδικα προβλέπει τα εξής:

«1. Τελωνειακή οφειλή κατά την εισαγωγή γεννάται:

— από την υπεξαίρεση υποκείμενου σε εισαγωγικούς δασμούς εμπορεύματος από την τελωνειακή επιτήρηση.

2. Η τελωνειακή οφειλή γεννάται τη στιγμή κατά την οποία το εμπόρευμα διαφεύγει από την τελωνειακή επιτήρηση.

3. Οφειλέτες είναι:

— το πρόσωπο που υπεξήρεσε το εμπόρευμα από την τελωνειακή επιτήρηση,

— τα πρόσωπα που συνήργησαν στην υπεξαίρεση, ενώ γνώριζαν ή λογικά όφειλαν να γνωρίζουν ότι επρόκειτο για υπεξαίρεση του εμπορεύματος από την τελωνειακή επιτήρηση,

— τα πρόσωπα που απέκτησαν ή κατείχαν το εν λόγω εμπόρευμα, και που γνώριζαν ή λογικά όφειλαν να γνωρίζουν, τη στιγμή της απόκτησης ή παραλαβής του εμπορεύματος, ότι επρόκειτο για εμπόρευμα που είχε υπεξαιρεθεί από την τελωνειακή επιτήρηση, καθώς και,

— ενδεχομένως, το πρόσωπο το οποίο είναι υπεύθυνο για την εκτέλεση των υποχρεώσεων που προκύπτουν από την παραμονή του εμπορεύματος σε προσωρινή εναπόθεση ή από τη χρησιμοποίηση του τελωνειακού καθεστώτος υπό το οποίο έχει τεθεί.»

III – Η διαφορά της κύριας δίκης, το προδικαστικό ερώτημα και η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου

15. Μία παρτίδα κατεψυγμένου βοείου κρέατος, η οποία μεταφέρθηκε σε εμπορευματοκιβώτιο με πλοίο από τη Βραζιλία στις Κάτω Χώρες, εκφορτώθηκε στον λιμένα του Ρότερνταμ από το Seaport International. Το τελευταίο εναπέθεσε το εμπορευματοκιβώτιο στις εγκαταστάσεις του, εν αναμονή της αποδόσεως τελωνειακού προορισμού στα περιεχόμενα σε αυτό εμπορεύματα.

16. Στις 6 Νοεμβρίου 2007 και ενόσω το εμπορευματοκιβώτιο βρισκόταν στον χώρο του τερματικού σταθμού του Seaport International, η Codirex, ενεργώντας ως διασαφηστής, υπέβαλε ηλεκτρονικώς διασάφηση για την υπαγωγή της εν λόγω παρτίδας στο τελωνειακό καθεστώς της εξωτερικής κοινοτικής διαμετακομίσεως. Το τελωνείο του Rotterdam Seaport δέχθηκε αμέσως τη διασάφηση. Κατά τον χρόνο αυτόν, το εμπορευματοκιβώτιο το οποίο αφορούσε η διασάφηση βρισκόταν στον ως άνω χώρο του τερματικού σταθμού εμπορευματοκιβωτίων του Seaport International. Κατά τον χρόνο υποβολής της προαναφερθείσας διασαφήσεως προς διαμετακόμιση, τα εμπορεύματα βρίσκονταν σε προσωρινή εναπόθεση, υπό την έννοια του άρθρου 50 του τελωνειακού κώδικα.

17. Την επομένη, 7 Νοεμβρίου 2007, το πρωί, οι τελωνειακές αρχές χορήγησαν άδεια παραδόσεως των εμπορευμάτων, αμέσως μετά την τελωνειακή σφράγιση του εμπορευματοκιβωτίου. Την ίδια ημέρα, το εμπορευματοκιβώτιο μεταφέρθηκε οδικώς προς την παραλήπτρια του βοείου κρέατος, την εταιρία Eurofrigo B.V. (στο εξής: Eurofrigo), στο βιομηχανικό πάρκο του Maasvlakte (Κάτω Χώρες), η οποία διέθετε άδεια εγκεκριμένου παραλήπτη [5]. Κατά την άφιξη του εμπορευματοκιβωτίου, η Eurofrigo διαπίστωσε ότι οι τελωνειακές σφραγίδες ήσαν ακόμη άθικτες. Μετά την αποσφράγιση, διαπίστωσε ότι το φορτίο περιείχε δύο δέματα βοείου κρέατος λιγότερα από όσα θα έπρεπε να περιέχει σύμφωνα με την τελωνειακή διασάφηση. Κατά την Eurofrigo B.V., το εμπορευματοκιβώτιο δεν παρουσίαζε ίχνη διαρρήξεως.

18. Οι αρχές του τελωνείου Seaport Rotterdam, μη έχοντας λάβει επιβεβαίωση της αφίξεως των εμπορευμάτων στην Eurofrigo, διεξήγαγαν έρευνα, μετά το πέρας της οποίας, στις 3 Ιουλίου 2008, επέδωσαν στην Codirex βεβαίωση τελωνειακής οφειλής καλώντας την να καταβάλει δασμούς και ΦΠΑ.

19. Η Codirex προσέβαλε την εν λόγω βεβαίωση ενώπιον του Rechtbank te Haarlem (δικαστηρίου του διαμερίσματος του Haarlem).

20. Το αντικείμενο της διαφοράς ενώπιον του Rechtbank te Haarlem ήταν το ζήτημα αν η Codirex, με την ιδιότητά της ως διασαφηστή για την υπαγωγή των εμπορευμάτων στο τελωνειακό καθεστώς της εξωτερικής κοινοτικής διαμετακομίσεως, μπορούσε να θεωρηθεί υπεύθυνη για απώλεια [6], η οποία θεωρείται ότι επήλθε μεταξύ του χρόνου αποδοχής της τελωνειακής διασαφήσεως και του χρόνου

5 — Βλ. άρθρο 406 του κανονισμού (ΕΟΚ) 2454/93 της Επιτροπής, της 2ας Ιουλίου 1993, για τον καθορισμό ορισμένων διατάξεων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΟΚ) 2913/92 (ΕΕ L 253, σ. 1).

6 — Η χρήση του όρου αυτού («απώλεια») επ' ουδενί προδικάζει την πραγματική τύχη των δύο δεμάτων, η οποία, σύμφωνα με τα στοιχεία που κοινοποίησε το αιτούν δικαστήριο, παραμένει άγνωστη.

σφραγίσεως του εμπορευματοκιβωτίου, αμέσως πριν τη χορήγηση άδειας παραδόσεως των εμπορευμάτων προς διαμετακόμιση. Σε κανένα στάδιο της κύριας δίκης δεν υποστηρίχθηκε ότι τα ελλείποντα δέματα απωλέσθησαν κατά τη μεταφορά του σφραγισμένου εμπορευματοκιβωτίου από τον χώρο του Seaport International προς τις εγκαταστάσεις της Eurofrigo.

21. Το Rechtbank te Haarlem έκρινε ότι μη κοινοτικά εμπορεύματα, τα οποία εισήλθαν στο τελωνειακό έδαφος και προσκομίστηκαν στο τελωνείο και για τα οποία υποβλήθηκε διασάφηση για την υπαγωγή τους στο τελωνειακό καθεστώς της εξωτερικής κοινοτικής διαμετακομίσεως, παραμένουν σε προσωρινή εναπόθεση μέχρις ότου οι τελωνειακές αρχές χορηγήσουν άδεια παραδόσεως.

22. Στη συνέχεια, το Rechtbank te Haarlem έκρινε ότι, κατά το χρονικό διάστημα από την προσωρινή εναπόθεση μέχρι τη χορήγηση από τις τελωνειακές αρχές της άδειας παραδόσεως των εμπορευμάτων για τη διαμετακόμισή τους, η Codirex δεν μπορούσε να θεωρηθεί οφειλέτης τελωνειακής οφειλής, υπό την έννοια του άρθρου 203, παράγραφος 3, τέταρτη περίπτωση, του τελωνειακού κώδικα. Το εν λόγω δικαστήριο στήριξε το συμπέρασμα αυτό στην απόφαση του Δικαστηρίου της 15ης Σεπτεμβρίου 2005, C-140/04, United Antwerp Maritime Agencies και Seaport Terminals[7] και έκρινε ότι, κατά το ως άνω χρονικό διάστημα, η Codirex δεν είχε υπό τη φυσική εξουσία της τα εμπορεύματα και ότι η απόσταση που τη χώριζε από αυτά δεν της επέτρεπε να τα μετακινήσει ή να τα αποθηκεύσει.

23. Ο Staatssecretaris άσκησε ενώπιον του Hoge Raad der Nederlanden αναίρεση κατά της εν λόγω αποφάσεως του Rechtbank te Haarlem.

24. Υπό τις συνθήκες αυτές, το Hoge Raad der Nederlanden αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το εξής προδικαστικό ερώτημα:

«Σε ποιο χρονικό σημείο αποκτούν τελωνειακό προορισμό, υπό την έννοια του άρθρου 50 του [τελωνειακού κώδικα], μη κοινοτικά εμπορεύματα τα οποία βρίσκονται σε “προσωρινή εναπόθεση” και έχουν αποτελέσει αντικείμενο διασαφήσεως για την υπαγωγή τους στο τελωνειακό καθεστώς της εξωτερικής κοινοτικής διαμετακομίσεως;»

25. Γραπτές παρατηρήσεις κατέθεσαν η Ολλανδική και η Ελληνική Κυβέρνηση και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, οι οποίες ανέπτυξαν και προφορικώς τις παρατηρήσεις τους κατά την επ’ ακροατηρίου συζήτηση της 12ης Δεκεμβρίου 2012.

IV – Ανάλυση

Α – *Προκαταρκτικές παρατηρήσεις*

26. Σύμφωνα με το άρθρο 50 του τελωνειακού κώδικα, τα εμπορεύματα που προσκομίζονται στο τελωνείο θεωρείται ότι βρίσκονται στην τελωνειακή κατάσταση της προσωρινής εναποθέσεως μέχρις ότου λάβουν τελωνειακό προορισμό. Ως «τελωνειακός προορισμός» ενός εμπορεύματος νοείται ιδίως η υπαγωγή του εμπορεύματος σε τελωνειακό καθεστώς, όπως είναι εν προκειμένω το καθεστώς της εξωτερικής κοινοτικής διαμετακομίσεως. Κατά το άρθρο 59, παράγραφος 1, του τελωνειακού κώδικα, κάθε εμπόρευμα που προορίζεται να υπαχθεί σε τελωνειακό καθεστώς πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο διασαφήσεως για το τελωνειακό αυτό καθεστώς.

7 — Συλλογή 2005, σ. I-8245, σκέψεις 35 έως 39.

27. Κατά το αιτούν δικαστήριο, είναι αναγκαίο να προσδιοριστεί επακριβώς το αναφερόμενο στο άρθρο 50 του τελωνειακού κώδικα χρονικό σημείο κατά το οποίο τα εμπορεύματα σε προσωρινή εναπόθεση αποκτούν τελωνειακό προορισμό και αποβάλλουν, με τον τρόπο αυτό, την ιδιότητα των εμπορευμάτων σε προσωρινή εναπόθεση.

28. Επιβάλλεται εξαρχής η επισήμανση ότι από τη δικογραφία δεν προκύπτει αν τα δύο επίμαχα δέματα βρίσκονταν πράγματι στο εμπορευματοκιβώτιο, όταν αυτό έφθασε στον λιμένα του Ρότερνταμ. Ωστόσο, το στοιχείο αυτό, επί του οποίου απόκειται στο αιτούν δικαστήριο να αποφανθεί, έχει σημαντικές πρακτικές συνέπειες.

29. Πράγματι, υπεξαίρεση από την τελωνειακή επιτήρηση είναι δυνατόν να συνέβη μόνον εάν η διασάφηση της Codirex ανταποκρινόταν στην πραγματικότητα.

30. Αν τα δύο δέματα βρίσκονταν στο εμπορευματοκιβώτιο κατά τη διασάφηση και η διασάφηση αυτή ανταποκρινόταν, ως εκ τούτου, στην πραγματικότητα, τα δέματα αυτά εξαφανίστηκαν ενόσω τα εμπορεύματα βρίσκονταν υπό τελωνειακή επιτήρηση. Στην περίπτωση αυτή, τα εν λόγω εμπορεύματα υπόκεινται, δυνάμει του άρθρου 203 του τελωνειακού κώδικα, σε δασμούς, οφειλέτης των οποίων μπορεί να είναι η Codirex ή τρίτος.

31. Αν, αντιθέτως, τα δύο ελλείποντα δέματα δεν έφθασαν ποτέ στο Ρότερνταμ, αυτό σημαίνει ότι η διασάφηση ήταν ανακριβής ως προς τα πραγματικά περιστατικά [8]. Στην περίπτωση αυτή, πρόκειται για ανύπαρκτα εμπορεύματα, τα οποία δεν θα μπορούσαν να έχουν υπεξαιρεθεί από την τελωνειακή επιτήρηση· ως εκ τούτου, δεν γεννάται ως προς αυτά καμία τελωνειακή οφειλή [9].

32. Μετά την ως άνω διευκρίνιση, η απόφαση περί παραπομπής τοποθετεί την υπόθεση που φέρεται ενώπιον του Δικαστηρίου στο πλαίσιο της πρώτης περιπτώσεως. Το αιτούν δικαστήριο ερωτά ποιος είναι ο οφειλέτης της τελωνειακής οφειλής στην υπόθεση της κύριας δίκης. Προκειμένου να δώσει απάντηση, το εν λόγω δικαστήριο πρέπει να είναι σε θέση να διευκρινίσει αν τα απωλεσθέντα εμπορεύματα που υπεξαιρέθηκαν υπό τελωνειακή επιτήρηση βρίσκονταν σε προσωρινή εναπόθεση ή σε καθεστώς εξωτερικής κοινοτικής διαμετακομίσεως. Ως εκ τούτου, το ως άνω δικαστήριο ζητεί να μάθει το ακριβές χρονικό σημείο κατά το οποίο λαμβάνει τέλος η κατάσταση της προσωρινής εναποθέσεως και αρχίζει το καθεστώς της διαμετακομίσεως.

33. Από το άρθρο 203, παράγραφος 1, του τελωνειακού κώδικα προκύπτει ότι η υπεξαίρεση υποκείμενου σε εισαγωγικούς δασμούς εμπορεύματος το οποίο βρίσκεται υπό τελωνειακή επιτήρηση γεννά, από την ίδια τη στιγμή της εν λόγω υπεξαιρέσεως, τελωνειακή οφειλή κατά την εισαγωγή (βλ., μεταξύ άλλων, προπαρατεθείσα απόφαση United Antwerp Maritime Agencies και Seaport Terminals, σκέψη 28). Σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, η υπεξαίρεση εμπορεύματος ευρισκόμενου υπό τελωνειακή επιτήρηση περιλαμβάνει οποιαδήποτε πράξη ή παράλειψη που έχει ως αποτέλεσμα να παρεμποδίζει, έστω και προσωρινά, την πρόσβαση της αρμόδιας τελωνειακής αρχής στο ευρισκόμενο υπό τελωνειακή επιτήρηση εμπόρευμα και την εκ μέρους της πραγματοποίηση των ελέγχων που προβλέπει το άρθρο 37, παράγραφος 1, του τελωνειακού κώδικα (βλ., μεταξύ άλλων, προπαρατεθείσα απόφαση United Antwerp Maritime Agencies και Seaport Terminals, σκέψη 28).

8 — Σημειώνεται ότι, με τις από 30 Σεπτεμβρίου 2010 προτάσεις του, ο γενικός εισαγγελέας ενώπιον του Hoge Raad der Nederlanden είχε προτείνει στο αιτούν δικαστήριο να αναπέμψει την υπόθεση στο πρωτοβάθμιο δικαστήριο, προκειμένου να διευκρινιστούν τα πραγματικά ζητήματα. Οφείλω να προσθέσω ότι δεν θεωρώ δίκαιο να αποδοθεί η ευθύνη για την τελωνειακή οφειλή που απορρέει από σφάλματα σχετικά με τη διασάφηση αποκλειστικά στον οργανισμό διαχειρίσεως του λιμένα, ο οποίος εκφόρτωσε τα εμπορεύματα που υπήχθησαν σε κατάσταση «προσωρινής εναποθέσεως».

9 — Βλ., συναφώς, απόφαση της 15ης Ιουλίου 2010, C-234/09, DSV Road (Συλλογή 2010, σ. I-7333, σκέψη 23).

34. Ακόμη και αν υποτεθεί ότι τα εμπορεύματα απωλέσθησαν ενόσω βρίσκονταν σε *κατάσταση προσωρινής εναποθέσεως*, η Codirex δεν θα ήταν η οφειλέτρια της τελωνειακής οφειλής, καθόσον δεν ήταν υπεύθυνη για την εκτέλεση των υποχρεώσεων που προκύπτουν από την παραμονή των εμπορευμάτων σε προσωρινή εναπόθεση, κατά την έννοια του άρθρου 203, παράγραφος 3, τέταρτη περίπτωση, του τελωνειακού κώδικα[10] και με την επιφύλαξη της εφαρμογής των περιπτώσεων ευθύνης που προβλέπονται από το άρθρο 203, παράγραφος 3, πρώτη έως τρίτη περίπτωση, του ίδιου κώδικα.

35. Αν, αντιθέτως, τα εμπορεύματα αυτά απωλέσθησαν ενόσω είχαν *ήδη τεθεί σε καθεστώς εξωτερικής κοινοτικής διαμετακομίσεως*, η Codirex θα ήταν, ως κύριος υπόχρεος, η οφειλέτρια της τελωνειακής οφειλής, καθώς θα ήταν η ίδια υπεύθυνη για την εκτέλεση των υποχρεώσεων που προκύπτουν από τη χρησιμοποίηση του τελωνειακού καθεστώτος στο οποίο θα είχαν τεθεί τα εμπορεύματα, κατά την έννοια του άρθρου 203, παράγραφος 3, τέταρτη περίπτωση, του τελωνειακού κώδικα.

36. Συναφώς, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι ο τελωνειακός κώδικας δεν προσδιορίζει με ακρίβεια το χρονικό σημείο κατά το οποίο λαμβάνει τέλος η προσωρινή εναπόθεση και εκείνο κατά το οποίο αρχίζει το καθεστώς της εξωτερικής κοινοτικής διαμετακομίσεως[11].

37. Ως προς το σημείο αυτό, έχουν υποστηριχθεί στο πλαίσιο της κρινόμενης διαφοράς δύο απόψεις.

38. Σύμφωνα με την πρώτη άποψη, η οποία υποστηρίχθηκε από τον Staatssecretaris ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, καθώς και από την Ολλανδική και την Ελληνική Κυβέρνηση ενώπιον του Δικαστηρίου, η προσωρινή εναπόθεση λαμβάνει τέλος κατά το χρονικό σημείο *αποδοχής της τελωνειακής διασαφήσεως* για υπαγωγή σε τελωνειακό καθεστώς, κατά την έννοια του άρθρου 59 του τελωνειακού κώδικα. Η άποψη αυτή στηρίζεται στο άρθρο 67 του τελωνειακού κώδικα, το οποίο ορίζει ότι η ημερομηνία που πρέπει να ληφθεί υπόψη για την εφαρμογή όλων των διατάξεων που διέπουν το τελωνειακό καθεστώς για το οποίο γίνεται η διασάφηση των εμπορευμάτων είναι η ημερομηνία αποδοχής της διασαφήσεως από τις τελωνειακές αρχές.

39. Σύμφωνα με τη δεύτερη άποψη, την οποία φαίνεται να συμμερίζεται το αιτούν δικαστήριο και η οποία υποστηρίχθηκε ενώπιον του δικαστηρίου αυτού από την Codirex και ενώπιον του Δικαστηρίου από την Επιτροπή, η προσωρινή εναπόθεση λαμβάνει τέλος όταν οι τελωνειακές αρχές *χορηγήσουν άδεια παραδόσεως των εμπορευμάτων*. Προς στήριξη της απόψεως αυτής, τα εν λόγω μέρη παραπέμπουν στα άρθρα 73 και 74, παράγραφος 2, του τελωνειακού κώδικα και υποστηρίζουν ότι η άδεια παραδόσεως δεν μπορεί να χορηγηθεί προτού πληρωθούν οι προϋποθέσεις για την υπαγωγή των εμπορευμάτων στο αντίστοιχο καθεστώς. Κατά την άποψή τους, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι η αποδοχή της διασαφήσεως θέτει τέλος στην κατάσταση της προσωρινής εναποθέσεως, αν δεν έχουν ακόμη πληρωθεί οι αναγκαίες για την υπαγωγή στο αντίστοιχο τελωνειακό καθεστώς προϋποθέσεις. Ειδικότερα, στην περίπτωση του καθεστώτος εξωτερικής κοινοτικής διαμετακομίσεως όπου επιβάλλεται η σύσταση εγγυήσεως, τα εμπορεύματα δεν μπορούν να αποδεσμευθούν προς παράδοση αν δεν συσταθεί η εγγύηση αυτή. Μέχρις ότου χορηγηθεί άδεια παραδόσεως από τις τελωνειακές αρχές, εξακολουθούν να εφαρμόζονται οι διατάξεις και οι κανόνες περί ευθύνης που ίσχυαν στην προηγούμενη προσωρινή εναπόθεση των εμπορευμάτων.

40. Πρέπει, επομένως, να εξεταστούν διαδοχικά οι δύο αυτές απόψεις.

10 — Βλ. προαναφερθείσα απόφαση United Antwerp Maritime Agencies και Seaport Terminals (Συλλογή 2005, σ. I-8245, σκέψεις 38 και 39).

11 — Αντιθέτως, πρέπει να σημειωθεί ότι οι συνθήκες υπό τις οποίες λαμβάνει τέλος το καθεστώς εξωτερικής κοινοτικής διαμετακομίσεως καθορίζονται από το άρθρο 92 του τελωνειακού κώδικα.

Β– *Επί της αποδοχής της τελωνειακής διασαφήσεως*

41. Συμμερίζομαι την ερμηνεία που προτείνει η Επιτροπή, σύμφωνα με την οποία η αποδοχή της τελωνειακής διασαφήσεως δεν συνεπάγεται αυτομάτως την υπαγωγή των εμπορευμάτων στο αιτηθέν τελωνειακό καθεστώς. Τα εμπορεύματα παραμένουν σε προσωρινή εναπόθεση και μετά την εν λόγω αποδοχή.

42. Το Δικαστήριο υπενθύμισε πρόσφατα ότι η τελωνειακή διασάφηση αποτελεί, όπως προκύπτει από το άρθρο 4, σημείο 17, του τελωνειακού κώδικα, πράξη με την οποία ο διασαφητής δηλώνει, με τους απαιτούμενους τύπους και διαδικασίες, τη βούλησή του να υπαγάγει ένα εμπόρευμα σε συγκεκριμένο τελωνειακό καθεστώς[12].

43. Δυνάμει του άρθρου 63 του τελωνειακού κώδικα, οι τελωνειακές αρχές έχουν την υποχρέωση να δέχονται αμέσως τις τελωνειακές διασαφήσεις και, δυνάμει του άρθρου 67 του εν λόγω κώδικα, η ημερομηνία που πρέπει να λαμβάνεται υπόψη για την εφαρμογή όλων των διατάξεων που διέπουν το τελωνειακό καθεστώς για το οποίο γίνεται η διασάφηση των εμπορευμάτων, είναι η ημερομηνία αποδοχής της διασαφήσεως από τις τελωνειακές αρχές.

44. Η Επιτροπή ορθώς υπενθυμίζει ότι, αφού δεχθούν τη διασάφηση, οι τελωνειακές αρχές μπορούν, δυνάμει του άρθρου 68 του τελωνειακού κώδικα, να προβαίνουν με δικά τους μέσα στην επαλήθευση της ακρίβειας των διασαφήσεων που έχουν αποδεχθεί[13].

45. Η ύπαρξη της εν λόγω δυνατότητας επαληθεύσεως σημαίνει ότι την τυπική αποδοχή μιας διασαφήσεως μπορεί να ακολουθήσει η λήψη μέτρων όπως τα προβλεπόμενα στα άρθρα 71 και 72 του τελωνειακού κώδικα, προκειμένου να διασφαλιστεί η ορθή εφαρμογή των διατάξεων περί του τελωνειακού καθεστώτος στο οποίο πρόκειται να υπαχθούν τα εμπορεύματα.

46. Στην κρινόμενη υπόθεση, το χρονικό διάστημα μεταξύ της αποδοχής και της παραδόσεως χρησιμοποιήθηκε για να σφραγισθεί το εμπορευματοκιβώτιο, προκειμένου να διασφαλιστεί η ορθή εφαρμογή του άρθρου 72 του τελωνειακού κώδικα για τους σκοπούς της εξωτερικής κοινοτικής διαμετακομίσεως.

47. Δεδομένου ότι η επαλήθευση της διασαφήσεως μπορεί να πραγματοποιηθεί, σύμφωνα με το άρθρο 68 του τελωνειακού κώδικα, *ακόμη και μετά την αποδοχή της διασαφήσεως*, τα εμπορεύματα πρέπει να παραμένουν υπό τελωνειακή επιτήρηση. Όσο τα εμπορεύματα βρίσκονται σε προσωρινή εναπόθεση, η επιτήρηση αυτή επιβάλλεται ανεξαρτήτως του τελωνειακού καθεστώτος που θα εφαρμοστεί στη συνέχεια.

48. Υπενθυμίζεται ότι, με την απόφαση D. Wandel[14] της 1ης Φεβρουαρίου 2001, το Δικαστήριο έκρινε ότι τα εμπορεύματα που προορίζονται να τεθούν σε καθεστώς ελεύθερης κυκλοφορίας παραμένουν σε προσωρινή εναπόθεση μέχρι τη χορήγηση άδειας παραδόσεώς τους. Κατά συνέπεια, δυνάμει του άρθρου 203 του τελωνειακού κώδικα, αν τα εμπορεύματα εξαφανιστούν κατά το διάστημα μεταξύ της τελωνειακής διασαφήσεως και της παραδόσεώς τους, γεννάται τελωνειακή οφειλή.

49. Το ίδιο ισχύει και για άλλα τελωνειακά καθεστώτα, αν και τα καθεστώτα αυτά διαφέρουν από την παράδοση προς θέση σε ελεύθερη κυκλοφορία, στον βαθμό που προβλέπουν διατήρηση των εμπορευμάτων υπό τελωνειακή επιτήρηση και μετά τη χορήγηση άδειας παραδόσεως, όπως στην περίπτωση της εξωτερικής κοινοτικής διαμετακομίσεως.

12 — Βλ. απόφαση της 15ης Σεπτεμβρίου 2011, C-138/10, DP grup (Συλλογή 2011, σ. I-8369, σκέψη 35).

13 — Όπ.π (σκέψεις 36 και 39).

14 — Προαναφερθείσα (σκέψη 45).

Γ – *Επί της παραδόσεως των εμπορευμάτων*

50. Η παράδοση των εμπορευμάτων μπορεί να λάβει χώρα μόνο μετά την αποδοχή της τελωνειακής διασαφήσεως.

51. Το άρθρο 73 του τελωνειακού κώδικα παρέχει στις τελωνειακές αρχές τη δυνατότητα να χορηγούν άδεια παραλαβής των εμπορευμάτων από τη στιγμή που πληρούνται οι προϋποθέσεις για την υπαγωγή των εμπορευμάτων αυτών στο σχετικό καθεστώς. Το ίδιο σκεπτικό διέπει και τον ορισμό της παραδόσεως των εμπορευμάτων που περιέχεται στο άρθρο 4, σημείο 20, του τελωνειακού κώδικα, κατά το οποίο πρόκειται για τη διάθεση των εμπορευμάτων από τις τελωνειακές αρχές για τους σκοπούς που ορίζει το τελωνειακό καθεστώς στο οποίο υπάγονται. Οι δύο αυτές διατάξεις εφαρμόζονται αδιακρίτως για κάθε τελωνειακό καθεστώς.

52. Η ανάλυση αυτή είναι συμβατή με τις εξουσίες των τελωνειακών αρχών όσον αφορά την αποδοχή της διασαφήσεως και τη χορήγηση άδειας παραλαβής των εμπορευμάτων. Οι τελωνειακές αρχές, μολονότι δεν μπορούν να αρνηθούν την αποδοχή της διασαφήσεως παρά μόνον *εάν δεν πληρούνται οι τυπικές προϋποθέσεις* που προβλέπονται από το άρθρο 62 του τελωνειακού κώδικα [15], μπορούν, ωστόσο, να αρνηθούν να χορηγήσουν άδεια παραδόσεως των εμπορευμάτων σε κάθε περίπτωση στην οποία δεν πληρούνται ακόμη οι ουσιαστικές προϋποθέσεις υπαγωγής σε τελωνειακό καθεστώς.

53. Οι τελωνειακές αρχές μπορούν, για παράδειγμα, να αξιοποιήσουν το χρονικό διάστημα από την αποδοχή της διασαφήσεως έως τη χορήγηση της άδειας παραδόσεως, ζητώντας να συσταθεί εγγύηση ή, αν χρειαστεί, να αυξηθεί το ποσό μιας ήδη συσταθείσας εγγυήσεως. Μπορούν δε να αρνηθούν την παράδοση σε περίπτωση μη πληρώσεως των προϋποθέσεων αυτών.

54. Ο ουσιαστικός ρόλος της παραδόσεως των εμπορευμάτων ως αφετηρίας του τελωνειακού καθεστώτος αποδεικνύεται επίσης, στην περίπτωση της διαμετακομίσεως, από το γεγονός ότι η ευθύνη του εγγυητή γεννάται κατά τον χρόνο χορηγήσεως της άδειας παραδόσεως με σκοπό τη διαμετακόμιση για την οποία έχει συσταθεί η εγγύηση.

55. Κατά συνέπεια, εκτιμώ, όπως και η Επιτροπή, ότι τα επίδικα στην κύρια δίκη εμπορεύματα υπήχθησαν στο καθεστώς της εξωτερικής κοινοτικής διαμετακομίσεως από της παραδόσεώς τους, στις 7 Νοεμβρίου 2007.

56. Προτού διατυπώσω την πρότασή μου, θα ήθελα να επανέλθω στην προαναφερθείσα υπόθεση D. Wandel.

57. Η υπόθεση εκείνη αφορούσε τη διασάφηση μη κοινοτικού εμπορεύματος για θέση υπό καθεστώς ελεύθερης κυκλοφορίας. Στην απόφαση D. Wandel [16], το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι το εμπόρευμα αυτό αποκτά τον χαρακτήρα κοινοτικού εμπορεύματος από τη στιγμή που εφαρμόστηκαν μέτρα εμπορικής πολιτικής, που εκπληρώθηκαν όλες οι λοιπές διατυπώσεις οι οποίες προβλέπονται για την εισαγωγή του εμπορεύματος και που οι νομίμως οφειλόμενοι εισαγωγικοί δασμοί όχι μόνον επιβλήθηκαν, αλλά και εισπράχθηκαν ή αποτέλεσαν αντικείμενο εγγυήσεως.

15 — Βλ. επίσης το άρθρο 77 του τελωνειακού κώδικα όσον αφορά τις τελωνειακές διασαφήσεις που πραγματοποιούνται με τη χρήση μηχανογραφικών συστημάτων.

16 — Προαναφερθείσα (σκέψη 36).

58. Το Δικαστήριο διευκρίνισε στη συνέχεια [17] ότι, καίτοι η υποβολή τελωνειακής διασαφήσεως και η άμεση αποδοχή της, σύμφωνα με τα άρθρα 59, παράγραφος 1, και 63 του τελωνειακού κώδικα, αποτελούν αναμφισβήτητα μέρος των ως άνω διατυπώσεων, πρέπει επίσης να θεωρηθεί ως τέτοια διατύπωση η εκτέλεση των μέτρων που προβλέπει το άρθρο 68 του τελωνειακού κώδικα, το οποίο παρέχει στις τελωνειακές αρχές, προς επαλήθευση των διασαφήσεων που έχουν γίνει αποδεκτές, το δικαίωμα να προβαίνουν, μεταξύ άλλων, σε έλεγχο των εμπορευμάτων και σε ενδεχόμενη λήψη δειγμάτων για ανάλυση ή λεπτομερή έλεγχο.

59. Το Δικαστήριο κατέληξε, επομένως [18], ότι, δεδομένου ότι σκοπός της θέσεως σε ελεύθερη κυκλοφορία είναι, σύμφωνα με το άρθρο 79, πρώτο εδάφιο, του τελωνειακού κώδικα, να δοθεί σε ένα μη κοινοτικό εμπόρευμα η ιδιότητα του κοινοτικού εμπορεύματος, η παράδοση του εμπορεύματος, η οποία ορίζεται στο άρθρο 4, σημείο 20, του τελωνειακού κώδικα, πρέπει να θεωρηθεί ως ένας από τους απαιτούμενους τύπους προκειμένου να τεθεί κανονικώς το εισαχθέν εμπόρευμα σε καθεστώς ελεύθερης κυκλοφορίας.

60. Θεωρώ ότι το σκεπτικό αυτό του Δικαστηρίου μπορεί να εφαρμοστεί, τηρουμένων των αναλογιών, και στην κρινόμενη υπόθεση, η οποία αφορά το καθεστώς της εξωτερικής κοινοτικής διαμετακομίσεως: η υποβολή τελωνειακής διασαφήσεως και η άμεση αποδοχή της, σύμφωνα με τα άρθρα 59, παράγραφος 1, και 63 του τελωνειακού κώδικα, αποτελούν αδιαμφισβήτητα μέρος των απαιτούμενων διατυπώσεων για την υπαγωγή των εμπορευμάτων στο τελωνειακό καθεστώς της εξωτερικής κοινοτικής διαμετακομίσεως, από την άποψη ότι η εφαρμογή του εν λόγω καθεστώτος υπόκειται στις εν λόγω διατυπώσεις. Ωστόσο, η αποδοχή της διασαφήσεως δεν συνεπάγεται, αφ' εαυτής, την εφαρμογή του εν λόγω τελωνειακού καθεστώτος. Η εφαρμογή του προϋποθέτει επιπλέον τη χορήγηση άδειας παραδόσεως από τις αρμόδιες αρχές.

61. Πράγματι, τα εμπορεύματα που προσκομίζονται στο τελωνείο και προορίζονται για υπαγωγή σε τελωνειακό καθεστώς πρέπει να αποτελέσουν αντικείμενο τελωνειακής διασαφήσεως για το εν λόγω τελωνειακό καθεστώς, η οποία συνίσταται σε δύο διακριτές αλλά συνδεόμενες μεταξύ τους πράξεις [19].

62. Σε πρώτο χρόνο, η αποδοχή της διασαφήσεως πραγματοποιείται αυτομάτως, καθώς η διασάφηση –η οποία συνήθως υποβάλλεται ηλεκτρονικώς– γίνεται δεκτή εφόσον είναι πλήρης και περιλαμβάνει όλα τα απαιτούμενα στοιχεία.

63. Σε δεύτερο χρόνο, όταν ολοκληρωθεί το στάδιο της αποδοχής, ακολουθεί η χορήγηση της άδειας παραδόσεως, πράξη ως προς την οποία οι τελωνειακές αρχές διαθέτουν μεγαλύτερη διακριτική ευχέρεια. Στην πραγματικότητα, η αποδοχή έχει την έννοια ότι οι τελωνειακές αρχές έχουν στο εξής στη διάθεσή τους τα βασικά στοιχεία που είναι αναγκαία για να προβούν, εφόσον χρειαστεί, στην αναγκαία επαλήθευση και σε ενδεχόμενη επιβολή συγκεκριμένων προϋποθέσεων, προκειμένου να χορηγήσουν άδεια παραδόσεως.

V – Πρόταση

64. Κατόπιν των ανωτέρω, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στο προδικαστικό ερώτημα του Hoge Raad der Nederlanden ως εξής:

Τα μη κοινοτικά εμπορεύματα, τα οποία βρίσκονται σε «προσωρινή εναπόθεση» και έχουν αποτελέσει αντικείμενο διασαφήσεως για την υπαγωγή τους στο τελωνειακό καθεστώς της εξωτερικής κοινοτικής διαμετακομίσεως, αποκτούν τελωνειακό προορισμό, κατά την έννοια του άρθρου 50 του κανονισμού

17 — Όπ.π. (σκέψη 37).

18 — Όπ.π. (σκέψη 38).

19 — Βλ. άρθρα 50 και 59 του τελωνειακού κώδικα.

(ΕΟΚ) 2913/92 του Συμβουλίου, της 12ης Οκτωβρίου 1992, περί θεσπίσεως κοινοτικού τελωνειακού κώδικα, όπως τροποποιήθηκε από τον κανονισμό 1791/2006 του Συμβουλίου, της 20ής Νοεμβρίου 2006, αφ' ης στιγμής γίνει δεκτή η διασάφηση και χορηγηθεί η άδεια παραδόσεώς τους.